

Ders : 238**Konu : Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Birlikte Yaşama Ahlâkı - II**

4. Evde Aile Fertlerimizle Birlikteliğimiz

Ev halkı ile beraberlikteki âdâb, güzel ahlâkla, incitmemeye ve incinmemeye çalışmakla olur. Güzel ahlak, kâmil iman belirtisidir. Güzel ahlâk Allah'ın nebilerinin ve velilerinin sıfatıdır.

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

حَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ. وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي

“Allah katında en hayırlınız, eşine karşı en iyi olanınızdır. Zevcesine karşı en iyi olanınız benim.”¹

“İmanı en üstün olanınız, huyu en güzel ve zevcesine en yumuşak olanınızdır.”²

Hz. Enes, Resûlullah (a.s)'ı ailesine karşı insanların en şefkatlisi olarak tanıtır ve der ki: “Ailesine karşı Hz. Peygamber (s.a.v.)’den daha şefkatli hiç kimseyi görmedim. Oğlu İbrahîm’in Medine'nin bir kenarında oturan sütannesini vardı. Sütannenin kocası bir demirciydi. Beraberinde biz de olduğumuz halde Resûlullah (s.a.v) oraya çocuğu sık sık görmeye giderdi. Varınca demircinin dumanlandırılmış evine girer, çocuğu kucaklar öper, koklar, bir müddet sonra dönerdi.”³ Resûl-i Ekrem (s.a.v.) torunlarını da çok severdi. Onları kucağına alır, omuzuna çıkarır, okşar, sırtında taşır, oyun oynar, isteklerini yerine getirirdi.

Bir gün Hz. Peygamber (s.a.v.) minberde hutbe okurken Hasan ve Hüseyin'in düşe kalka mescide girdiklerini görür. Konuşmasını yarıda keserek aşağı iner, onları tutar, bağrına basar. Hak Teâlâ: “Mallarınız ve çocuklarınız sizin için birer imtihan vesilesidir”⁴ buyururken doğru söyledi. Onları görünce dayanamadım, dedikten sonra konuşmasına devam etti.⁵

*“İslam'da üstün insan,
Ahlâkı bütün insan...”*

N. Fâzıl Kısakürek

5. Anne-Baba ile Birlikteliğimiz

Saygıda kusur etmemeye azami dikkat etmek, şefkat, yardım, hizmet ve dua isteme konumunda olmaktadır.

Şu iki âyet-i Kerîmede Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine "of!" bile deme; onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle. Onları esirgeyerek alçak gönüllülükle üzerlerine kanat ger ve: “Rabbim! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de Sen onlara (öyle) rahmet et!” diyerek dua et.”⁶

¹ İbn Mâce, Nikâh, 50

² Tirmizî, İmân, 6; Münzirî, et-Tergîb ve't-Terhîb, C.3, sh.411

³ Müslim, Fezâil, 15

⁴ Enfâl 8/28; Teğabûn 64/15

⁵ Ebû Davud, Salât, 233

⁶ İsrâ, 17/22-23

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

مَنْ أَرْضَى وَالِدَيْهِ فَقَدْ أَرْضَى اللَّهَ وَمَنْ أَسْخَطَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ أَسْخَطَ اللَّهَ

“Ana-babasını razı eden, Allah’ın da rızasını kazanmış, ana-babasını kızdıran (darıltan) kimse Allah’ı da kızdırmış olur.”⁷

Abdullah b. Ömer (r.a.); Yemenli bir adamın, sırtında annesini taşıyarak Kâbe’yi tavaf ederken şöyle dediğine şahit oldu:

“Annemin zelil bir devesiyim. (Başka) binekleri usansa da usanmam ben.”

Sonra da şöyle dedi:

- Ey İbni Ömer, annemin hakkını ödemiş oldum mu?

Abdullah b. Ömer (r.a.):

- Hayır! (Seni karnında taşıırken) tek bir acı çekmesini dahi ödeyemedin, dedi.”⁸

Hız. Âişe (r.a.)’dan rivayet edildiğine göre birgün Resûlullah (s.a.v.)’in yanına bir adam geldi. Adamın yanında bir ihtiyar vardı.

Efendimiz, adama:

- *“Bu adam kimdir?”* diye sordu. Adam:

- *“Babamdır”* diye cevap verdi. Peygamberimiz (s.a.v.):

- *“Öyle ise onun önüne geçme, o oturmadan sen oturma, onu adı ile çağırma ve ona kimseyi küfrettirme”* buyurdu.”⁹

*“İyilik et, ey çocuk, sen ana ve babana
Rabbin de cennetini ikram eylesin sana!”*

M. Necati Bursalı

6. Dostlarımızla ve Diğer Halktan Olan Kardeşlerimizle Birlikteliğimiz

Dostlarımızla beraberlik, dostluk etmek, beraber yaşamak, günah olmamak şartıyla onlara daima müjdelere vermek ve güler yüz göstermek esasına dayanır. Avamdan olan kardeşlerimizle beraber yaşamak, onlar için dua etmek ve kendilerine karşı merhametli olmak suretiyle olur. Onları insan yerine koyup ilgilenmek, onlara faydalı olmak, hem hâl ile hem de dil ile gerektiğinde nasihat etmektir.

Resûlullah (s.a.v.), *“Arkadaşlık edip istifade edeceğimiz kimselerin en hayırlısı kimdir?”* sorusuna şöyle cevap vermiştir:

“Sizin (arkadaşlık edip istifade edeceğinizin) en hayırlısı; kendisini görmek, size Allah’ı hatırlatan; konuşması, ilminizi artıran; ameli, sizi âhirete teşvik eden kimsedir.”¹⁰

7. Komşularımızla ve Gayrimüslimlerle Birlikteliğimiz

Bu birliktelik; ilgi, yardımlaşma ve haklara riayet etmekle gerçekleşir.

Hız. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

⁷ Râmuzü’l-Ehadis, C.2, sh. 401.

⁸ Buhârî, Edebü’l-Müfred Terc. A. Fikri Yavuz, C. 1, sh. 16.

⁹ Hayatü’s-Sahabe, M. Yûsuf Kandehevî, C.3, sh.37.

¹⁰ Feyzu’l-Kadîr, Münâvî, III, 468

“Allah’a ve ahiret gününe imân eden kimse, komşusuna eziyet etmesin...”¹¹

“Nefsimi elinde tutan (Allah)’a yemin olsun ki hiçbir kul kendisi için dilediğini komşusu için yahut (din) kardeşi için de dilemedikçe (kâmil) iman etmiş sayılmaz.”¹²

“Komşusu, şerrinden emin olmayan kimse Cennet’e giremez.”¹³

Abdullah b. Ömer (r.a.)’dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir gün savaş hazırlığı görürken: *“İçinizde komşusunu incitenler varsa bizimle birlikte savaşa çıkmasınlar.”* buyurdu. Askerlerden biri kalkıp: - *“Ben komşumun bahçe duvarının dibine küçük abdestimi yaptım”* dedi. Peygamber Efendimiz (s.a.v.): - *“Sen bugün bize arkadaşlık yapma.”* diye emretti.¹⁴

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَالْيُحْسِنِ إِلَى جَارِهِ

“Allah’a ve ahiret gününe inanan, komşusuna iyilikte bulunsun.”¹⁵

İslam toplumu, gayri müslimlerle aynı ortamda yaşama noktasında çok büyük tecrübelerle sahiptir. Her devirde Müslümanlar gayrimüslim komşularıyla beraber yaşamışlardır. Hastaları, cenazeleri, bayramları ve çeşitli merasimlerinde beraber olmuşlardır. Ortak iş yapmışlar, borç alıp borç vermişler, irtibat kanalları hep açık olmuştur. Bizler de bu gün içinde bulunduğumuz ülkelerde yine gayrimüslim komşularımızla birlikte aynı ortamları paylaşıyor; birlikte aynı toplum içinde beraber yaşıyoruz. Öyle ise, gerek saadet asrında gerekse daha sonraki devirlerde olduğu gibi biz de bu gün iyi komşuluk ve insan kardeşliği içinde en güzel bir şekilde topluma güzel katkılarda bulunmamız gerekir. Bunun için de her halimiz de dinimizin temsilcisi ve tebliğcisi olduğumuzu unutmamalıyız. İyilik yapmak, İslam’ın belirlediği sınırlar içerisinde hediyeleşmek, alış-veriş yapmak, iyi komşuluk yapmak ve onlara güven vermek şiarımız olmalıdır. Aramızdaki farklılıkların bizi uzaklaştırmasına meydan vermemeli, asgari müştereklerde birlikte hareket etme imkanları aramalıyız. Kur’an ve Sünnette bunların örnekleri vardır. Nitekim Rabbimiz bir ayet-i kerimede şöyle buyuruyor: *“Allah sizi, din hakkında sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten, onlara adâletli davranmaktan men etmez. Çünkü Allah adâlet yapanları sever.”¹⁶*

Hz. Peygamber (sav) Efendimizin, gayrimüslimlerle olan ilişkilerinde şu esaslar çerçevesinde hareket ettiğini görmekteyiz. Bunlar: Güzel ahlâk, sabır, müsbet/yapıcı olmak, temel hak ve özgürlüklere saygı, hak ve hakikate davet, adaletle hükmetme, kültürel farklılıkları gözetme, mûsamaha vs.

Bizim de bu gün gayrimüslimlere karşı, bu Peygamber davranışları dahilinde hareket etmemiz gerekir. Sahabe içinde borç talep edilecek bir çok zengin olmasına rağmen Efendimiz (as)’ın bir Yahudi komşusundan aldığı borçtan dolayı zırhını ona rehin bırakması ve ancak Efendimizin vefatından sonra borcunun ödenerek zırhının teslim alındığı olayı en çarpıcı örneklerden irisidir.

¹¹ Buhârî, Edeb, 31, 85; Müslim, İmân, 74, 75.

¹² Müslim, İmân, 71, 72; Buhârî, İmân, 7; Tirmizî, Kıyâmet, 59; Nesâî, İmân, 19, 33.

¹³ Müslim, İmân, 73; Buhârî, Edeb, 29; Tirmizî, Kıyâmet, 60

¹⁴ a.g.e. M. Yûsuf Kandehevî, C.3, sh.49

¹⁵ Müslim, İman 77

¹⁶ Mümtahine, 60/8

Medine’de bir Yahudi, Efendimiz (as)’ın yumuşak huylu oluşunu test etmeyi düşündüğü şu olayda da alacağımız örnekler vardır. Medineli Yahudi, Peygamberimizden vadesi gelmemiş borcunu kaba bir şekilde istemiş ve; “Ey Muhammed! Hakkımı öde. Zaten siz Abdülmuttalipoğulları’nın âdeti, borcu zamanında ödemeyip geciktirmektir.” demiş. Orada bulunan Hz. Ömer’in Yahudi’yi tehdit etmesi üzerine de Resûlullah(s.a.v.): “*Ey Hafs’ın babası! Allah seni affetsin. Biz senden, başka türlü davranmanı bekledik. Bana onun bende olan hakkını güzellekle ödememi söyleyecektin. Ona da alacağını tahsil etmekte yardımcı olacak ve borcunu isterken nazik davranmasını öğütleyecektin.*” buyurdu.

Alacaklı olan Medineli Yahudi bu olayı anlatırken, “Benim Rasûlullah’a karşı câhilce, kaba ve sert davranışım, onun yumuşaklığını arttırmaktan başka bir şey yapmadı.” demiştir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Hz. Ömer (r.a.)’a Yahudi’yi ertesi sabah hurma bahçelerine götürüp istediği hurmalardan vererek borcunu ödemesini, fazladan hurma da vermesini emir buyurdu. Bu olaydan sonra Müslüman olan Yahudi, Hz. Ömer’e bütün bu yaptıklarını, Son Peygamber’in Tevrat’ta yazılı yumuşak huyluluğunu denemek için yaptığını söyledi. Aldığı hurmalarla birlikte servetinin yarısını da sadaka olarak bağışladı. Ayrıca o Yahudi’nin sülalesinden yaşlı bir kişi dışında herkes Müslüman oldu.¹⁷

Öyle ise, biz de hem Müslüman hem de gayrimüslim komşularımızla iyi kardeşlik ve iyi komşuluk ilişkileri dahilinde aynı toplumda yaşama bilinciyle hareket etmeliyiz. İhtilafli konuları bütünüyle ortadan kaldıramamış olsak bile bizi İslam ve insanlık kardeşliğinden uzaklaştırmasına imkan veremeyeceğimize inanalım.

Alınacak Dersler:

1. Güzel ahlâk, kâmil imanın belirtisidir.
2. Allah katında en hayırlı insan, aile fertlerine iyi davranan, onlara adâletle ve iyilikle davranan kimsedir.
3. Ana-babasını razı eden, Allah’ın da rızasını kazanmış, ana-babasını kızdıran (darıltan) kimse Allah’ı da kızdırmış olur.
4. Dostların en hayırlısı, bize Allah’ı hatırlatan, ilmi ve ameliyle âhireti kazanmamıza yardımcı olanıdır.
5. Müslim olsun, gayr-i müslim olsun komşularımızın hak ve hukukuna riayet etmeli, İslamın belirlediği sınırlar içerisinde davranmalıyız.

Not: Bu hafta;

1. İsrâ suresi, 22-23. ayetlerin tefsirini okuyalım.
2. Resulullah (s.a.v.)’in “*Allah katında en hayırlınız, eşine karşı en iyi olanınızdır. Zevcesine karşı en iyi olanınız benim.*” hadisini manasıyla birlikte ezberleyelim.

¹⁷ Tabakât, İbn Sa’d, C.1, sh.360, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1994